

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Arithmetica

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

lauriorem mensam, sed impendium tantum reprehendere. *Ibidem.*

Secundus sopherista, quum tale declamationis argumentum esset propositum: Qui seditionem mouerit, moriatur: qui sedauerit, premium ferat. Quidam & mouerat & sedauerat, petitque premium. Hanc questionem paucis absoluit Secundus sopherista. Quod est prius? mouisse. Itaque prius da penas motae seditionis, ac deinde (si potes) accipe premium recte factorum. *Philosophus in Sophista.*

Troculus habebat filium intemperantem, gallis gallinaceis, coturnicibus, catellis & equis alendis indulgentem: quem pater adeo non increpabat, ut una cum illo potius luderet. Quo nomine cum ab amicis obiurgaretur: Citius, inquit, desinit, cum scibus colludens, quam cum aequalibus. *Philosophus.*

Sphaerus sopherista, quum diceret opinionem non cadere in sapientem virum, rex Ptolemaeus cupiens hoc paradoxon ipse reconstituere, curauit mala Punica, veris simillima, sed ex cera confecta, apponi in conuiuio. Ad qua cum Sphaerus deceptus porigeret manus, rex exclamauit, illum falli specie fuisse deceptum. Sed ad haec dextere Sphaerus: Non sic, inquit, assensus sum, ut crederem esse mala Punica: Sed probabile putaueram esse mala Punica. *Laert. l. 7. cap. 2.*

Philoxenus interrogatus quam ob causam in tragicodijs induceret mulieres malas, cum Sophocles eas induceret bonas? argutissime respondit: Quoniam ille tales inducit quales esse deberent: ego vero quales sunt. *Erasm. lib. 6. apoph.*

Stilpon filiam patrum secunda saepe habebat. Cuidam igitur dicens, Dedecor est filia, Nihil magis, inquit, quam ego illam decoro. Sentiens ne puerum alienis factis dehonestari, sed suis quonque moribus estimandum esse. *Plutarch. lib. de Tranquill. an. Laert. l. 2. cap. 12.*

Theopompus hospiti cuidam iactanti, quod apud Theopompum ciues Philolacon, hoc est, Laconum amans diceretur: Praetaret (inquit) *Philolacon*, id est, ciuium amans diceretur potius. Praetaret (inquit) Perstrinxit hominem alienae ciuitatis, quam suae amantiorum. Nam quisquis alienam nimio studio Republicam complectitur, suam quodammodo videtur vituperare. *Plutarch. in Lacon. apoph. vbi plura de inordinato eiusmodi affectu, & de argute dictis, quae in Apophthegmatum collectione Erasmi & aliorum frequenter occurrunt.*

Alphonsi Aragoniae & Neapoleos regis multa argute dicta in libris quos de eo scripsit Anr. Pano mitanus leguntur. Pauca quaedam offerimus. Dicenti cupiam, sapientem virum se tandem reperisse: Quomodo, inquit, sapientem stultus dignoscere potest? 2. Quare nudus nonnullis cur podagricis loquacioribus essent? respondit, podagricos pedum vito afflicto ambulare non posse: ideo lingua, velut ambulatione quadam, eos erubris vitiolescit. 3. Eos maxime insanire dicebat: qui uxorem a se digressam fugituanamque perquirent. 4. Homines quos vanis sermonibus impleri & pene distendi inuenerit, modo vtres, modo vesicas appellabat. 5. Cum audisset Senenies, durante bello Italico medios & neurales existisse, nulli parti adherentes, sed ad turris ciuilibus militum spatiorum praedam fieri dixit, Senenies euenisse, quod his solet, qui mediam domum incolunt, vt ab inferioribus fumo, a superioribus habitantibus vrina vexentur. 6. Mendacium ex eis potissimum emanare dicebat, aut qui multum legisent, aut multum peragrassent, aut multum vixissent.

Hypocritarum vitam Friderico III. Caesari coram accusabat Gaspar Schlich, qui trium Imperatorum fuit Cancellarius, abiturumque se aliquando in loco dicebat, hucce monstris hominum vacua. Cui Fridericus, vltra Sauroamas ergo, inquit, & glaciale oceanum tibi eundem est. Sed cum eo veneris, non omnino carebit hypocritis locus: Si modo & tu homo, non Deus es. *Aen. Syluius, lib. 1.*

Sigismundus Imperator rogatus quem virum regno dignum aptumque estimaret: eum, inquit, quem neque secundae res extolunt, neque aduersae depriment. *Idem lib. 4.*

Cum beatos quispiam sceneratores coram Sigismundo diceret, qui dormientes rem augerent: tu ergo miser, inquit Sigismundus, qui rem vigilando committis. *Idem eod. lib.*

Hebraei, breuem & acutam sententiam, siue argutum dictum, non cuiuslibet, sed illustrium tantum virorum *Maschal*, a verbo *Maschal* Imperant, dominatus est. Nam inter reliquas voces apophthegmata, seu argute & grauitur breuiterque dicta dominium habent. Proverbia Salomonis regis *Mischle* dicuntur.

Arithmetica.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

ARITHMETICA, Scientia est de numeris tractans, & de quibus dicitur *1. Cor. 13. 2.* Inter disciplinas mathematicas prima esse dicitur, quoniam ipsa nulla alia in-

diget disciplina: Musica autem vt & Geometria deus affus auxilio, supputationibus, proportionibus, numeris, & alijs, numeris, Hebr. *Mispar*, a verbo *Saphar*, *Mispar*, recensit per gyrum & circulum. *Saphar*, plur. Gallis *Chifre* vel *Siphre*; inde illis frequentius descherit, varie vsurpata. *Sephorech*, numeri, *Sephorech*, liber, libellus, in quo varia recensentur vel scribuntur Inuentam ab Hebraeis arithmeticae Phoeniciae intertulerunt, aliisque populis tradiderunt.

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

In Arithmetici anima omnium numerorum scientia inest. *Plato in Theaeteto.*

Arithmetica scientia parisi omnis & imparis est. *Idem.*

Arithmetica circa puros versatur numeros. *Idem in Theaeteto.*

Arithmetica certior est Geometria. *Arist. pr. Metaph. l. 1. c. 1.* Inuncta per se quantitas cognita. *Arist. in 1. phys. c. 2.* Virtuti, vt vniuersae, quae sine positione est: Geometria positionem habet. *Id. ibid. c. 2.*

Arithmetica omnes mathematicas scientias praecipue physice.

Arithmetica proportio est, cum tribus, vel pluribus numeris, differentia quae inter ipsos est, equalitate vt 4. 3. 2. inter quas est vniuersa differentia, vt 4. ad 3. 2. tiam habet proportionem: 3. ad 2. scilicet alteram. *Idem cap. 1.*

Arithmetica vulgi differt ab Arithmetica Philosophorum: vulgaris vniuersitates inaequales numerorum numerat: Philosophi vero nunquam eos sequuntur, nullam vniuersitatem, ab vnaquaque partium vniuersitate dicitur. *Plato in Philo.*

Arithmetica magis differt a physica quam Geometria: Geometria conuenit cum physica in libere tractatum, licet differat in praedicatione. *Albert. Magnus, 1. 1. cap. 8.*

Arithmetica est certior & prior musica: prior, quia principis eius ad aliud: certior, quia certitudo praedicationis, transmutationem materiae sensibilibus: vnde quanto magis tur ad eam, tanto scientia est minus certa. *D. Thom. 1. 1. c. 1.*

Arithmetica est ex paucioribus, & geometria ex multis: oportet vt sit ex compolitoribus. *Alexand. de Alen. physice.*

Arithmetica & computatoria differt, quia Arithmetica par & impar versatur: computatoria par & impar conuenit modo multitudinem, & ad se ipsa & inter se habent. *Idem.*

Arithmetica maiorem laborem & discendi & tractandi quam aliae scientiae. *Idem de republ. dial. 2.*

Arithmetica omniars, & omnis scientia cogitur dicitur. *Plat. de republ. dial. 7.*

Arithmetica disciplina vitilis multis modis est, & cognoscendi gratia & non cauonandi ipsam amplectendi. *Idem.*

Arithmetica si quis auferat, omnes artes auferentur: manent, & omnes in totum peribunt: verum si quis diuinitatem originem in se peribit, in qua pietas erga Deos & cognoscitur, cognoscat quantum numero opus sit, nam de ea numeris opus habet in moribus & sonis, & quod minus numeri omium bonorum causa sunt, ex quo cognoscitur omne malum & omnis motus rationis expert, & indomitus rhythmo est & inconcinnus: & omnia quae cum malo conueniunt, esse absque numero, oportet tandem illud, qui felix futurus est, & qui iustum & bonum, & pulchrum huiusmodi ignorat, nemo vnquam vero opinione appropinquare ipsum & alium persuadendum omnibus numeris vniuersis. *Idem.*

Arithmetica musicam praecedat antiquitate, cum ab opifice prius diuisa sit: deinde rationibus collecta. *Proclus in Eucl. lib. 1. c. 12.*

Arithmetica Geometria certior est, quia eius principia ciora sunt, & sic Geometria Sphaerica certior est: & Arithmetica Musica & Geometria, Mechanica, Perspectiua, & Sphaerica. *Idem in Eucl. l. 2. c. 2.*

Arithmetica tres sunt partes, linearum, planorum & solidorum numerorum consideratio. *Procl. in Eucl. l. 1. c. 13.*

SCRIPTORES.

Qui primo Arithmeticae inuenerint. *Polydorus, Viti. 1. c. 1.* *Celsus ischodag. l. 18. cap. 34.* Qui primus numeros inuenit dicitur. *1. 1. cap. 19. Cael. l. 22. cap. 15.* De Arithmetice vlt. *1. 1. 22. c. 11.* De Arithmetica huiusque vtilitate & praefatione. *Ioachimus Rheticus, scorsim. & cum Philippo Melanctho. impressa.*